

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO

GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, 31. oktobar 2016. godine
Ref. br.:RK991/16

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI83/16

Podnosilac

Iliria i APIKO

Zahtev za ocenu “zakonitosti i ustavnosti”

Presude KI132/15

**Ustavnog suda Republike Kosovo
od 20. maja 2016. godine**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Robert Carolan, sudija
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podnet od strane Ilirie i APIKA, dva društvena preduzeća (u daljem tekstu: podnosioci zahteva), koje zastupa g. Teki Bokshi, advokat iz Đakovice.

Osporena odluka

2. Podnosioci zahteva osporavaju “zakonitost i ustavnost” Presude KI132/15 Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud), od 20. maja 2016. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar zahteva je zahtev podnosioca upućen Sudu da “ukine” i “opozove” svoju gore pomenutu presudu, za koju tvrde da je “nezakonita i neustavna.”
4. Podnosioci zahteva tvrde da je Sud povredio njihova prava garantovana članom 1. [Ograničenja države], članom 2. [Suverenitet], članom 3. [Jednakost pred zakonom], članom 24. [Jednakost pred zakonom], članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], članom 46. [Zaštita imovine] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), prava garantovana članom 6. [Pravo na pravično suđenje] Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP), članom 1. [Zaštita imovine] Protokola 1 EKLJP i članom 2. [Pravo na žalbu u krivičnim stvarima] Protokola 7 EKLJP; prava garantovana članom 10. Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: UDLJP); kao i njihova prva garantovana članom 14. Međunarodne konvencije o građanskim i političkim pravima (u daljem tekstu: MKGPP).

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na članu 21.4 i 113.7 Ustava, članu 47. Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Sudom

6. Dana 21. maja 2016. godine, podnosioci su putem pošte podneli zahtev Sudu. Oni su naveli da zadržavaju pravo da dopune svoj zahtev u razumno vreme.
7. Dana 25. maja 2016. godine, zahtev je dospeo u kancelarijama Suda.
8. Istog dana, predsednica Suda je imenovala sudiju Almira Rodriguesa za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Robert Carolan (predsedavajući), Arta Rama-Hajrizi i Gresa Caka-Nimani.
9. Dana 26. maja 2016. godine, Sud je obavestio zastupnika podnosioca zahteva o registraciji zahteva i tražio da podnese punomoćje za Iliriu i APIKO u roku od 5 (pet) dana.
10. Dana 27. maja 2016. godine i 1. juna 2016. godine, podnosioci zahteva su podneli dodatna dokumenta.

11. Dana 15. juna 2016. godine, podnosioci zahteva su podneli traženo punomoćje i dopunili svoj zahtev dodatnim dokumentima.
12. Dana 11. jula 2016. godine, predsednica Suda je zamenila sudiju Roberta Carolana kao člana Veća za razmatranje sa sudijom Snezhanom Botusharovom, koja je preuzela ulogu predsedavajućeg sudije Veća za razmatranje.
13. Dana 15. jula 2016. godine, Veće za razmatranje je razmatralo izveštaj sudije izvestioca i preporučilo je Sudu neprihvatljivost zahteva.

Pregled činjenica

14. Dana 3. novembra 2015. godine, Manastir Visoki Dečani je podneo zahtev [KI132/15] Sudu, tražeći "ocenu ustavnosti dveju odluka od 12. juna 2015. godine, br. AC-I-13-0008 i br. AC-I-13-0009 Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda Republike Kosovo za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju". Manastir Visoki Dečani je, takođe, tražio od Suda da uvede privremenu meru sve do odluke o meritumu zahteva.
15. Dana 12. novembra 2015. godine, Sud je (odluka ref. br. VMP865/15) odobrio traženu privremenu meru. Ta odluka je objavljena 3. decembra 2015. godine i bila je na snazi do 29. februara 2016. godine.
16. Dana 10. februara 2016. godine, Sud je (odluka ref. br. VMP889/16) produžio privremenu meru. Ta odluka je objavljena 12. februara 2016. godine i bila je na snazi do 31. maja 2016. godine.
17. Dana 20. maja 2016. godine, Ustavni sud je, u skladu sa članovima 21.4 i 113.7 Ustava, članom 20. Zakona i pravilom 56 (a) Poslovnika, doneo presudu KI132/15, kojom je odlučio o prihvatljivosti i meritumu zahteva podnetim od strane Manastira Visoki Dečani. Ustavni sud je, u operativnom delu te presude, odlučio:

I. DA PROGLASI zahtev prihvatljivim;

II. DA UTVRDI da je bilo povrede člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima;

III. DA UTVRDI da nije potrebno ispitivanje da li je bilo povrede članova 24. 32. 46. i 54. Ustava, i člana 13. Evropske konvencije o ljudskim pravima;

IV. DA UTVRDI da su dve odluke Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda Kosova o pitanjima koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju od 12. juna 2015. godine br. AC-I-13-0008 i br. AC-I-13-0009 ništave, i da su dve odluke Specijalizovanog veća o imovinskim pitanjima Posebne komore Vrhovnog suda o pitanjima koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju od 27. decembra

2012. godine br. SCC-08-0226 i br. SCC-08-0227 konačne i obavezujuće, i kao takve res judicata;

V. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;

VI. DA OBJAVI ovu Presudu u Službenom listu, u skladu sa članom 20.4 Zakona;

VII. Ova Presuda stupa na snagu odmah.

Navodi podnosioca

18. Podnosioci zahteva tvrde da su im presudom Suda povređena prava garantovana članovima 1. 2. 3. 24. 31. i 46. Ustava; članom 6. EKLJP, članom 1 Protokola 1 EKLJP i članom 2. Protokola 7 EKLJP; članom 10. UDLJP i članom 14. MKGPP.
19. U stvari, podnosioci zahteva tvrde da je pre odlučivanja "bilo neophodno da se zakaže sednica saslušanja (...) imajući u vidu složenost pitanja, u činjeničnom i pravnom smislu, učešće mnogih subjekata, veliko interesovanje javnog mnjenja i reperkursije što smatram može da izazove odluka Ustavnog suda i posledice odluke". Oni smatraju da "onemogućavanje sednice saslušanja, javne i transparentne ovu presudu, prema ubeđenju podnosilaca ovog zahteva [KI 132/15], čine [...] nepravičnim i nepravilnim."
20. Podnosioci zahteva tvrde da "bez obzira na legitimna očekivanja subjekata [Ilirija i APIKO], Ustavni sud presudom pobijanom ovim zahtevom nije ocenio osnovno pravo na imovinu, i legitimirao je nezakonit sporazum, neustavni, konačno neetički zaključen između UNMIK-a i Manastira Dečani."
21. Na kraju, podnosioci zahteva traže od Suda sledeće:

*"Da se presuda Ustavnog suda Republike Kosovo u slučaju KI132/15 od 20. maja 2016. godine, u pitanju pokrenutom od strane Manastira Dečani o oceni ustavnosti dveju odluka od 12. juna 2015. godine Ac. – I-13-0008 i Ac. – I-0009 Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda Republike Kosovo za pitanja koja se odnose Kosovsku agenciju za privatizaciju, ukine (opozove), stavi van snage, kao nezakonita i neustavna,
Da se ponovo otvori sudsko razmatranje, tako da se postupak ponovi,
Da se zakaže rasprava, gde će se sve stranke pozvati i da se održi transparentno, javno suđenje,
Da se odredi amicus curiae, kako bi pomogao strankama i Sudu,
Da se razmotre žalbe i prigovori subjekata, kao vlasnika imovina,
Da se utvrdi da je E.T. izvršio zakonsku povredu kada je zaključio sporazum, poravnanje ili kada je zastupao Posebnu komoru Vrhovnog suda Republike Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju, s obzirom da se kao zastupnik u toj Komori može pojaviti samo osoba koja ima licencu advokata,
Da Ustavni sud Republike Kosovo dozvoli Osnovnom sudu u Peći, ogranak u Dečanima, da normalno prosleđuje, da taj Sud vrši svoju zakonsku i*

ustavnu funkciju, s obzirom da je i Osnovni sud u Peći, ogranak u Dečanima, sud u okviru sistema Republike Kosova.”

Prihvatljivost zahteva

22. Sud prvo ocenjuje da li su podnosioci zahteva ispunili uslove prihvatljivosti utvrđene Ustavom, dalje precizirane Zakonom i propisane Poslovníkom.

23. Sud se na početku poziva na član 113.7 Ustava, koji propisuje:

Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.

24. Sud primećuje da su podnosioci podneli svoj zahtev na osnovu gore navedenog člana 113.7 Ustava, kako bi osporili “zakonitost i ustavnost” osporene presude. Oni tvrde da je presuda “nezakonita i neustavna” i da je, kao takva, povredila njihova prava i slobode koje su gore pomenute. Kao rezultat toga, oni traže od Suda da “ukine” i “opozove” svoju presudu.

25. U tom smislu, Sud primećuje da se član 113.7 nalazi u Poglavlju VIII Ustava pod nazivom „Ustavni sud“. Pored toga, član 113.7 Ustava nosi naslov „Jurisdikcija i ovlašćene strane“. Navedena mesta i naslovi su važni da bi se imala u vidu nadležnost Ustavnog suda i strane koje su ovlašćene da podnesu ustavna pitanja Sudu.

26. U tom smislu, Sud primećuje da se ustavna odredba iz člana 113.7 odnosi na ovlašćene strane koje mogu da pokrenu povrede navodno počinjene odlukama javnih organa, izuzev odluka Ustavnog suda.

27. Sud smatra da se takav zaključak sam po sebi izvodi čim se pročita, a mora se pročitati zajedno sa stavom 1 člana 112. [Opšta načela] i 116. [Pravni efekat odluka] Ustava. Te ustavne odredbe utvrđuju:

Član 112 (1)

Ustavni sud je konačna vlast u Republici Kosovo za tumačenje Ustava i saglasnosti zakona sa Ustavom.

Član 116 (1)

Odluke Ustavnog suda su obavezne za pravosuđe i sva lica i institucije Republike Kosovo.

28. Sud, takođe, primećuje da ne postoji odredba u Ustavu koja pruža pojedincima ili pravnim licima pravo da ospore „zakonitost ili ustavnost“ odluka Ustavnog suda, bez obzira na to da li su to presude, odluke ili bilo koji drugi nalozi. Nasuprot tome, postoje odredbe, kao što su one iz člana 112. 1 i 116.1, koje zabranjuju bilo kakvu pravnu radnju protiv odluka Ustavnog suda. Obrazloženje članova 112.1 i 116.1 Ustava je da stavi do znanja da su odluke

Ustavnog suda konačne, obavezujuće i predstavljaju *res judicata* stvar. Kao takve, njih ne može niko i ni pod kojom osnovnom osporiti.

29. U tom smislu, Sud naglašava da se njegove odluke mogu samo ispraviti zbog grešaka u pisanju ili brojkama. Takva mogućnost je predviđena u pravilu 61 [Ispravka presuda i odluka] Poslovnika. To pravilo predviđa:

(1) *Sud može, ex officio, ili nakon što strana podnese zahtev u roku od dve nedelje od prosleđivanja presude ili odluke, ispraviti sve greške u pisanju ili brojkama u presudi ili odluci [...].*

30. Sud podseća da su podnosioci zahteva tražili da Sud „ukine“ i „opozove“ svoju presudu (KI132/15 od 20. maja 2016. godine). Takva zakonska radnja nije dozvoljena, dopuštena ili ovlašćena na bilo koji način bilo kojom odredbom Ustava, Zakona ili Poslovnika. Ustavni sud ne može oceniti, ukinuti, preispitati i opozvati svoju presudu (presude), odluku (odluke) ili nalog (naloge). Samo može da ispravi grešku u pisanju ili brojkama, što podnosioci nisu tražili ovim zahtevom.

31. Sud, takođe, podseća da se bavio sličnim zahtevima gde su drugi podnosioci zahteva tražili ocenu ustavnosti odluke Ustavnog suda kojom su bili nezadovoljni. U svim takvim slučajevima, Sud je obrazložio da su njegove odluke konačne i obavezujuće i kao takve su *res judicata*, i na taj način ne mogu biti predmet nijedne ocene (vidi: slučajeve KI228/13, KIO4/14, KI11/14, KI13/14: podnosioci zahteva: *Lulzim Ramaj i Shahe Ramaj* u slučaju KI228/13 i *Lulzim Ramaj* u slučajevima KIO4/14, KI11/14, KI13/14, Ustavni sud, rešenje o neprihvatljivosti od 12. juna 2014. godine; KI224/13 - podnosilac zahteva: *Mustafë Osmani*; Ustavni sud, rešenje o neprihvatljivosti od 2. juna 2014. godine; KI221/13 - podnosilac zahteva: *Shaqir Përvetica*, Ustavni sud, rešenje o neprihvatljivosti od 5. maja 2014. godine).

32. Pored toga, Sud je proglasio ove zahteve neprihvatljivim, jer nisu *ratione materiae* u skladu sa Ustavom.

33. Kao i u tim prethodnim slučajevima, Sud se stalno poziva na pravilo 36 (3) (e) Poslovnika, koje propisuje:

(3) *Zahtev nije dopustiv za razmatranje u svakom od sledećih slučajeva:*

(e) *kada zahtev nije ratione materiae u skladu sa Ustavom [...].*

34. Sud naglašava da kompatibilnost *ratione materiae* zahteva sa Ustavom potiče iz materijalne nadležnosti Suda. Pravo (prava) na koje se poziva podnosilac zahteva (podnosioci zahteva) mora biti garantovano Ustavom da bi ustavne žalbe bile *ratione materiae* u skladu sa Ustavom.

35. Kao što se gore moglo videti, Ustav ne daje pravo da se ospori „zakonitost ili ustavnost“ odluka Ustavnog suda. Stoga, zahtev podnosioca, žalbe i potraživanja koja se u njemu nalaze, nije *ratione materiae* u skladu sa Ustavom. Dakle, Sud zaključuje da zahtevi sadržani u zahtevu podnosioca ne

spadaju u materijalnu nadležnost Suda, odnosno nisu *ratione materia* u skladu sa Ustavom.

36. Pored toga, Sud ističe da je jedan od osnovnih principa vladavine prava u demokratskom društvu princip pravne sigurnosti. To posebno važi u pogledu sudskih odluka koje su postale *res judicata*. Nijedna stranka, bilo da je fizičko ili pravno lice, nema pravo da traži preispitivanje ili ukidanje konačne i obavezujuće odluke samo u svrhu ponovnog saslušanja i novog odlučivanja po predmetu (vidi: *mutatis mutandis*, Sovtransavto Holding protiv Ukrajine, br. 48553/99, stav 72, ESLJP 2002-VII; i *Ryabikh protiv Rusije*, br. 52854/99, stav 52, ESLJP 2003-IX).
37. U stvari, Sud smatra da bi preispitivanje, ukidanje, ponovo razmatranje ili opoziv konačne i obavezujuće odluke dovelo do opšte pravne nesigurnosti, što bi bilo u suprotnosti sa osnovnim principima vladavine prava. Drugim rečima, vraćanje konačnih odluka bi dovelo do opšte atmosfere pravne nesigurnosti što bi učinio pravni poredak potpuno nedelotvornim. Kao posledica toga, poverenje javnosti u pravosudni sistem i u vladavinu prava bi se značajno smanjilo.
38. Na kraju, Sud primećuje da se svi drugi zahtevi sadržani u konačnom petitumu podnosilaca, takođe, odbijaju, kao neosnovani. S tim u vezi, Sud naglašava da nije obavezan da odgovori na svako pitanje podnosilaca kada smatra da je zahtev neprihvatljiv po proceduralnom osnovu, kao u konkretnom slučaju. Međutim, Sud će ukratko objasniti u pet narednih paragrafa zašto su svi zahtevi koje sadrži petitum podnosilaca odbijeni kao neosnovani.
39. Sud podseća da su podnosioci zahteva tražili da naloži „ponovno otvaranje sudskog razmatranja“ i „dozvoli Osnovnom sudu u Peći da normalno prosleđuje“. Sud se poziva na svoje obimno obrazloženje u osporenoj presudi. Stoga, Sud smatra da nije potrebno da dalje ponavlja ili duplira zaključke koje je doneo u presudi, jer je odlučio koje odluke treba da se proglase ništavim, a koje su *res judicata*.
40. Podnosioci zahteva su, takođe, tražili da se „zakaže rasprava“ i „odredi amicus curiae“. Sud podseća da, u skladu sa članom 24. Zakona u vezi sa pravilom 39 (2) Poslovnika, nije obavezan da održi javnu raspravu ako smatra da to nije potrebno za odlučivanje o meritumu slučaja. Isti princip važi i za podneske *amicus curiae* u skladu sa pravilom 53 Poslovnika. Obe ove mogućnosti koje propisuje Zakon i Poslovnik su sredstva koja su predviđena da bi se lakše odlučivalo u Sudu. Međutim, potpuno je diskreciono pravo Suda da li će smatrati da je potrebno da ih koristi u ovom slučaju. U stvari, osnovni metod rada Suda je da odlučuje na osnovu informacija i dokumenata datih u spisima predmeta.
41. Podnosioci zahteva su, dalje, tražili da „se razmotre žalbe i prigovori subjekta Iliria i Apiko“. Sud primećuje da je podnosiocima zahteva pružena mogućnost da komentarišu zahtev KI132/15, gde je doneta osporena presuda. Međutim, oni su dostavili svoje komentare tri meseca nakon isteka roka koji je odredio

Sud. S druge strane, podnosioci zahteva nikada nisu tražili moguće produženje roka. Stoga ih Sud nije uzeo u obzir.

42. Na kraju, podnosioci zahteva su tražili od Suda „*da utvrdi da je E.T. izvršio zakonsku povredu*“. Sud smatra da nije u njegovoj nadležnosti da zaključi da li je određena osoba izvršila neku zakonsku povredu. Stoga, takav zahtev je van pitanja koja se mogu podneti Sudu u pogledu njegovih nadležnosti utvrđenih Ustavom.
43. Konačno, Sud naglašava da svi gorenavedeni zahtevi podnosilaca spadaju van delokruga zahteva koji se mogu podneti prema članu 113 (7) Ustava. Prema tom članu, pojedinci su ovlašćeni da „*pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa*“, što nije ono što su učinili podnosioci svojim dodatnim zahtevima koje su priložili svom konačnom petitumu. Sledstveno, kao što je i gore objašnjeno, Sud nema nadležnosti da razmatra slučaj van granica utvrđenih samim Ustavom.
44. Kao rezime, Sud zaključuje da, u skladu sa članovima 113.7 i 116.1 Ustava i pravilom 36 (3) (e) Poslovnika, zahtev nije *ratione materiae* u skladu sa Ustavom i stoga je neprihvatljiv.
45. Stoga, Sud smatra da zahtev podnosilaca nije ispunio zahteve prihvatljivosti, utvrđene Ustavom, dalje predviđene Zakonom i propisane Poslovníkom.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članovima 113.7 i 116.1 Ustava, i pravilom 36 (3) (e) Poslovnika, na sednici održanoj 15 jul 2016. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev prihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu, u skladu sa članom 20.4 Zakona;
- IV. Ova Odluka stupa na snagu odmah.

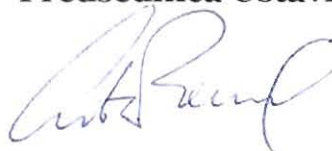
Sudija izvestilac

Almiro Rodrigues

Predsednica Ustavnog suda

Arteta Rama-Hajrizi